

venditor cautionem de evictione, aut alia, quæ promiserit inter contrahendum, non adimpleat. Trentacinq. *vers.* Quod emptor teneatur, Joan. Lup. n. 142. Ant. Gab. *comm. lib. 3. tit. de empt. concl. 4. n. 6.* Leotard. *de usur. q. 27. num. 24.* Aug. Barbosa *collect. d. l. Curabit, n. 22.* Hermos. *in l. 28. gloss. 2. num. 50. tit. 5. p. 5.* Fachin. *controvers. lib. 2. cap. 32. ex vers. Altera est, Scaccia de commerc. §. 1. quasi. 7. part. 2. ampliat. 8. à num. 160.* Gratian. *discept. cap. 588. num. 22.* Petr. Barbosa *in l. De divisione, num. 69. solut. matrim. Cancr. variar. part. 3. cap. 7. num. 23.*

52 Ampliatur conclusio, ut locum obtineat ubi emptor in mora non est, quia convenit ne solveretur pretium usquedum venditor præstaret promissa. Leotard. *num. 30.* Petr. Barbosa *ubi proxime, Gratian. num. 28.* quia tale pactum impedit exactionem, sed non usurarum cursum. Mastrill. *decis. 260. n. 15.* Idem erit licet imminet evictio, ac de illa pro actore pronuncietur, appellatione pendente. Looard. *num. 28.* Hermos. *num. 52.* Ut autem emptor sibi consulat, ne usuras pendere compellatur, pecuniam deponere poterit, nec obligatio proderit. Hermos. *num. 50. & 51.* Gratian. *num. 35.* Leotard. *ubi proxime.*

Verf. Decimotertiò apparet.

53 Venditor tradens partem rei venditæ, nihil de pretio numerato, jure pro rata exigit usuras. Pacific. *de Salvian. interd. inspect. 5. cap. unic. n. 171.* Roderic. *d. quest. 7. num. 107.* ubi disputat *ex n. 105.* Surd. *conf. 101. num. 23.* Aug. Barbosa *sup. num. 20.* Hermos. *num. 43.* Adjicit Roderic. quod si emptor, oblato pretio, venditorem interpellat, ut aliam partem rei tradat, non tenebitur deinceps ad usuras pretii: de qua limitatione cogitandum, quia emptor & fructibus, & usu pecuniæ, qui per obligationem non impeditur, locupletatur; ideo sola hæc non eximit emptorem ab usuris, nisi & depositio subsequatur. Leotard. *cum aliis n. 24.* Vide infra, n. 67. & 69.

Ad num. 7.

54 Venditor ut pretii usuras exigere valeat ex æquitate legis *Curabit*, rem tradere debet emptori, alioqui nec Jure Civili debentur eidem, nisi morâ per emptorem commissâ. *l. Fructus 13. §. 1. C. de action. empt.* Roderic. *num. 98.* Hermos. *num. 43.* Pete. Barbosa *num. 19.* Pichard. *in §. Actionum, q. 16. num. 19.* *Inst. de action. Quod ita verum est, ut non sufficiat traditio facta, per quam dominium transferatur, si venditor ex retento fundo fructus perceperit.* Traquel. *de jur. constit. limit. 28.* Aug. Barb. *collect. l. 2. C. de usur.*

Ibi: Nam si emptor ageret.

55 Ubi nullus ex contrahentibus incurrit moram, si venditorrem, & emptor pretium retinuerit, nec hic fructus, nec ille pretii usuras poterit exigere; nam utrinque opposita exceptione, actio utraque excluderetur. Consentiant Felician. *de censib. lib. 2. cap. 1. num. 38.* Caldas *de emptio. cap. 23. num. 12.* Joan. Lup. *comment. de usur. §. 1. q. 7. num. 162.* Roderic. *sup. num. 102.* Consule Petr. Barb. *num. 21.*

56 Hæc juxta Jus Canonicum, quo utimur, extra controversiam sunt admittenda, quia usuræ pretii permixtæ sic commensurantur fructibus rei vendi-

tæ, ut inter hos, & illas excessus aliquis non reperiat: unde si emptor fructus peteret, ac venditor de usuris exciperet, ad æqualitatem fieret compensatio, de quo iterum infra, *num. 76.* At Jure Civili non est ita; nam usuræ erant certæ, ac legibus definitæ; fructus verò incerti secundum ubertatem, aut sterilitatem, nec adæquabantur inter se, idè multò plus, vel minùs deberi poterat ex his, quàm ex interusurio pretii, de quo *sup. num. 8. 9.* Unde si emptor ageret ad fructus, & venditor de usuris exciperet, non extingueretur jus actoris omninò, si illorum æstimatione istarum quantitate superaret. Quamobrem inquirere oportet, an Jure Cæsareo emptor, qui pretium non solvit, eo cum usuris oblato, ad fructus per emptorem perceptos agere valeat: cuius resolutio deducetur ex questione statim examini subjicienda.

Ibi: Illud verò manifesti juris est.

Est satis controversum (ut hujus loci memores prænotavimus *sup. lib. 1. cap. 15. num. 15.*) quod D. Covar. manifesti juris esse asseverat, ad quem scilicet morâ non interveniente, spectent fructus perfecta venditione ante solutionem pretii nati, ac per venditorem percepti? Ac percipienti acquiri, cum Præside nostro tenent Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 368. n. 8.* Ant. Gom. *variar. lib. 2. cap. 2. n. 11.* Leotard. *de usur. q. 27. num. 6. & 18.* Ant. Fab. *ration. l. Julianus, §. Ex vendito, de act. empt.* Cujac. *ibidem, & observat. lib. 21. cap. 15.* Trentacinq. *variar. lib. 3. tit. de empt. resol. 6. n. 7.* Roderic. *de ann. redditib. lib. 3. q. 7. n. 102.* Vide infra n. 73.

Secundum hanc sententiam nec emptor ad fructus agere poterit, quia venditoris sunt; nec hic ad pretii usuras, tum quod fructus retinet, tum quoniam traditio non intervenit, aut mora emptoris, ut prænotatur *sup. num. 54.* & procedet quavis emptor usuras pretii, aut venditor fructus perceptos offerat.

Opposita opinio, nempe fructus ad emptorem pertinere, apertissime comprobatur *ex l. Fructus 13. C. de act. empt.* ipsam communiter amplectuntur Theologi, ut Lessius *de just. & jur. lib. 2. cap. 20. num. 109.* Dian. *Resol. Moral. part. 5. tract. 5. miscellan. resol. 214.* Trullench *in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 13. num. 9.* ex nostris Greg. Lop. *in l. 28. gloss. 2. tit. 5. p. 5.* Cancr. *variar. part. 1. cap. 13. num. 94.* Picard. *in §. Actionum, quest. 16. n. 9. 20.* *Instit. de action. Villalob. comm. opinion. lit. F, num. 242.* Cur. Philip. *part. 2. lib. 1. cap. 12. n. 50.* Petr. Barbosa *in l. De divisione, num. 20. ff. solut. matrim. pluribus omissis, quos congerunt Hermos. in l. 28. gloss. 2. num. 12. tit. 5. p. 5.* Aug. Barbosa *collect. l. 2. num. 6. & collect. d. l. Fructus, n. 2. C. de action. empt.* Vide infra n. 73.

Hujusmodi sententia, quæ de juris rigore probabilior videtur, ita accipi debet, ut emptor pretium cum usuris Jure Civili præscriptis offerat, alias opposita per venditorem exceptione à fructuum exactione removebitur. Mantic. *de tacit. convent. lib. 4. tit. 16. num. 42.* Aug. Barbosa *collect. d. l. Curabit, n. 7.* Felician. *de censib. lib. 2. cap. 1. num. 18.* Hermos. *sup. num. 17. vers. Contrariam.* Quod provenit ex æquitate dictæ legis *Curabit*, ne emptor & usu pecuniæ pretii, & utilitate fructuum gauderet, venditore orbatò utroque commodo. Vide infra, n. 73.

61 Sed hæc locum non habebunt, si venditor dilationem concesserit ad pretii solutionem, quia fructus intra illam perceptos lucrabitur emptor, cui fides habita est de pretio absque usurarum onere; nam ex consensu vendentis pro tempore dilationis cessat ratio dictæ legis *Curabit*, cui ille renunciare censetur, de quo supra, *num. 25. & 27.*

62 Fit igitur ex præmissis, ut retenta posteriori opinione, emptor agere valeat ad fructus, non autem venditor ad usuras pretii: excipere tamen non prohibetur, si pro fructibus conveniatur, nec est audiendus etsi oblati fructibus, ipse ad iudicium provocet, usuras exigere intendens. Hæc ita ubi nec traditio, nec mora præcessit. Ideo emptori datur ad fructus actio, quæ venditori ad usuras denegatur, quoniam hic nec onus, nec periculum pretii sustinet; ille utrumque quoad rem venditam supportat, *d. l. Fructus, l. Id quod 7. de peric. & com. rei vend. §. Cum autem, Inst. de empt. l. 23. tit. 5. p. 5.* quam rationem reddunt differentiam observantes Pichard. *sup. num. 20.* Hermos. *cum aliis num. 19.* Petr. Barbos. *num. 19. cum seqq.*

Ibi: Et ideo si emptor.

63 Si emptor interpellatus pretium non exsolverit, morâ commissâ, tenetur venditori ad interesse, deductis vel oblati fructibus, quos hic perceperit; si vero ex dilatione solutionis venditor nullum senserit detrimentum, fructus lucrabitur. Adde prænotata *sup. n. 15. 16.* & consule Hermos. *in l. 28. gloss. 2. num. 22. 23. 29. tit. 5. p. 5.* Molin. *disp. 368. num. 22.* Villalob. *ubi sup.* Petr. Barbosa *num. 21.* Lessius *d. cap. 20. n. 102.* Trullench *in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 13. n. 2.* & alii per me laudati *num. 16.*

64 Proxima conclusio, quæ & juri naturæ consona videtur Molinæ, de Jure Pontificio quod nobis est observandum, planè procedit, sicut ex traditis superius constat, præsertim locis præcitat. Sed si ad Cæsaream respiciatur, aliud est tenendum, quo venditor moram passus interesse exigere nequit, sed usuras pretii duntaxat, *d. l. Fructus, §. 1. l. fin. de peric. & com. rei vend.* Cujac. *lib. 33. Pauli de edit. in l. Si sterilis, §. Cum per venditorem, de act. empt.* Ant. Fab. *in ration. ibidem: unde Molin. hanc D. Covar. sententiam falsam asseverat, sed cum sit juxta rationem, ac jus naturale vera, quo damnum inferens illud rescarcire tenetur, sive extrinsecè, sive intrinsecè contingat Lessius ubi proxime, vers. Sed advertite, doctrina nostri Præsidis, quam sectantur laudati *sup. n. 16.* in praxi apud nos observabitur, qui juri communis legibus soluti sumus, illisque solum utimur, quatenus nos ducunt, ac juvant ad juris & rationis naturalis cognitionem, *l. 6. tit. 4. p. 3. ibi Greg. Lop. gloss. 2. & in l. 15. gloss. 2. tit. 1. p. 1. l. 3. tit. 1. lib. 2. Recop. Azeved. in rubric. d. tit. 1. lib. 2. n. 4.**

65 Similiter est distinguendum Jus Canonicum à Civili quoad fructus à venditore perceptos post emptoris moram; nam secundum illud erunt accipientis, etsi nihil sua intersit pretium statim, vel post tempus solvi, ut cum D. Covar. tenent pronuper laudati: quod secus leges civiles statuunt, quæ ob moram emptoris usuras pretii, quas aliàs exigere non poterat, venditori concedunt, *d. l. Fructus, §. 1. d. l. ult. de peric. & com. rei vend.*

non fructus, quos debet in usuras computare, vel extantes emptori restituere. Petr. Barbosa *in l. De divisione, n. 66.* Hermos. *sup. num. 22.* Et licet de aliis contradicentibus tesseretur, veram præmissam resolutionem censeo, nam ex quo lex tribuit venditori moram passò usuras pretii, fructus ad emptorem pertinere supposit, alioqui ingens iniquitas resuleret, cum venditor simul utilitatem fructuum, ac pretii interusurium reportaret, contra dictam legem *Curabit*, & similes. Ast cum Jure Canonico usuræ nullatenus debeantur, fructus cedunt venditori, qui usurarum loco eos lucratur.

Ibi: Eadem ratione venditore constituto.

Emptore pretium exhibente, si venditor rem non tradiderit, tenebitur ad restitutionem fructuum quos ex tunc perceperit, & emptor ex re tradita percepisset. Molin. *sup. num. 20.* Lessius *num. 101.* Trullench. *ubi proxime, Ouald. lib. 13. cap. 4. in princ.* Trentacinq. *variar. lib. 3. tit. de empt. resol. 6. num. 7.* Roderic. *d. q. 7. n. 101.* Ant. Fab. *ration. d. l. Julianus, §. Ex vendito, in fin.* Ant. Gom. *variar. lib. 2. cap. 2. num. 11.* Facit lex *Si sterilis 21. §. Cum per venditorem, de action. emp.*

Nec hic erit locus æquitate legis *Curabit*, *C. de 67. act. empt.* etsi emptor & pretium retineat, & fructus lucretur, quia oblata pecuniam otiosam habet, ac paratam ad solutionem. Hermos. *in l. 28. gloss. 2. num. 30. tit. 5. p. 5.* Roderic. *sup. num. 103.* qui rectè limitat ubi constaret, ex pecunia pretii redditus emptorem percepisse, aut aliter lucrum reportasse; quia non obstante mora venditoris, quod pecunia produxit, in fructuum æstimationem imputabitur: quod accipi debet, non interveniente industria emptoris; nam si quid ex hac provenit, morosum venditorem non relevat, solumque ratio habebitur ad id, quod quantitas per se reddere posset. Vide supra, *num. 53. & infra, num. 69.*

Præterea venditor coercetur ob moram in eo 68 quod periculum quod à die perfecti contractus in emptorem transferat, ad illum regreditur, *l. 27. tit. 5. p. 5. l. Illud 17. du peric. & com. rei vend. §. Cum autem, Inst. de empt. Morla Emp. Jur. tit. de contr. empt. num. 107.* Aug. Barbosa *collect. l. Cum inter, num. 2. C. de peric. & com. rei vend.* Hermos. *in d. l. 27. Partit. gloss. 1. n. 1.* Ant. Faber. *ration. d. l. Illud, Molin. disp. 366. num. 13.* Venditor ex more interesse præstat intrinsecum, non extrinsecum, *l. Si sterilis, §. Cum per venditorem, de act. empt.* ubi Fab. *in ration.* Lessius *sup. Molin. disp. 368. num. 22.* quod limitat videndus Petr. Barbosa *in l. De divisione, num. 31. ff. solut. matrim.*

Ibi: Et forsitan hoc in casu.

Hanc quam subdubius tradidit noster Præses, 69 conclusionem impugnat Molin. *disp. 368. num. 21.* eam improbabilem sentiens. Vide tamen supra *num. 67.* nam perpensa æquitate legis *Curabit*, posset D. Covar. assertio sustineri, ne emptor sub idem tempus pretii pecuniæ redditus, ac fructuum capiat lucrum: quapropter desideratur quod pretium non tantum offerat, sed & obsignet, aut deponat, ut constet pecuniam otiosam perstitisse, nec in alios usus, seu negotiationem fuisse conversam,

verlam, l. 2. C. de usur. ubi Aug. Barbosa collect. num. 8. Ant. Fab. ration. ad d. l. Julianus, §. Ex vendito. Nec quæ adducit Molina de acquisitis per furem, & usurarium pecuniâ fœneratitia, vel furtiva obsunt, cum in eis non militet ratio dictæ legis Curabit, etsi alienâ pecuniâ lucrifaciant. Vide supra num. 53. & 67.

Verf. Ex quibus obiter infertur.

70 Cum D. Covar. prædixerit, fructus post contractam emptionem ad venditorem spectare, sicut notatur sup. n. 57. nunc interpretatur legem Fructus 13. C. de act. empti. ubi contrarium expressim probatur, asserens procedere ubi res tradita fuit emptori, aut post moram venditoris: quem intellectum probat, & accommodat Molin. n. 8. legi Julianus, §. Si quid venditor, de action. empti. sequitur Roderic. d. quæst. 7. n. 102. Joan. Lup. comment. de usur. §. 1. quæst. 7. num. 162. in d. l. Curabit. Verum utraque solutio, seu interpretatio aliis, nec immerito, displicet, ut Petro Barbosa sup. num. 20. Hermol. num. 13. verf. Sed hanc responsionem, Soula in §. Actionum, part. 3. num. 27. Inst. de action.

71 His accedere cogor, quia lege de quibus agimus nequaquam insinuant desiderari traditionem, vel moram venditoris, ut fructus emptori quærantur; quin potius contrarium ex d. l. Fructus, manifestè deducitur, quandoquidem ibi ratio redditur decidendi, quæ non provenit ex traditione, & æquitate dictæ legis Curabit, sed à jure naturali, ex quo commoda sequi debent quem sequuntur incommoda, l. Secundum naturam 10. de reg. jur. Onera verò rei venditæ ante traditionem à die contractus sustinet emptor. §. Cum autem, Inst. de empti. & vend. l. 7. & 8. de peric. & comm. rei vend. l. 23. tit. 5. p. 5. unde similiter etsi res non tradatur, utilitas tamen fructuum ad ipsam debet pertinere, nec de rei traditione Legislatores cogitarunt, nec de mora.

72 Excluditur etiam, quod dicitur de mora venditoris; nam si ea præcederet, aut opus foret, exprimeretur, quemadmodum in secunda ejusdem Constitutionis parte, ubi mora requirebatur ut venditor usuras exigere posset, id lex explicuit, quod non omitteret si morâ ad acquirendos fructus emptor egeret. Utraque igitur expositione rejectâ, constat opinionem de qua supra, num. 59. citatis juribus apertissimè comprobari.

Verf. Subinfertur item.

73 Tametsi sententiam istam Pauli Castrensis probebat D. Covar. cui adhæret Roderic. ubi proxime; eam nihilominus amplexi sunt Petr. Barbosa sup. num. 21. Hermol. num. 17. in fin. Soula num. 31. Greg. Lop. in l. 28. gloss. 2. tit. 5. p. 5. Cancer. variat. part. 1. cap. 13. n. 94.

74 His & ego accedo, quanquam cum D. Covar. & sequacibus laudatis sup. num. 57. sententiam fructus, quos percipit venditor post perfectum contractum ex natura illius, nullâ morâ commissâ suos facere cum onere eos restituendi emptori, si pretium cum usuris obtulerit: nec ante impletam conditionem venditor fructibus privari debet, quorum dominus est sicut fundi, unde collecti sunt, qui dominium rei principalis sequuntur, l. Et ex diverso 36. §. 1. ff. de rei vendic. l. Qui sit 25. de usur. Leotard. de usur. quæst. 19. n. 2. Merlin.

de pignor. lib. 2. q. 53. num. 17. & 25. cujus accessoriam censetur. Merlin. d. num. 25. Leotard. quæst. 88. num. 17. Ant. Fab. in C. tit. de usur. de finit. 4. num. 2. Unde sicut venditor retinet dominium prædii donec solvatur pretium, ita & fructuum quandiu non exhibentur usuræ. Ex his interpretationem accipiunt dicta lex Fructus, & lex Julianus, §. Si quid venditor, quod scilicet fructus ad emptorem atineant à die contractus quoad effectum; nam soluto pretio cum usuris, venditor ipsos restituere compellitur. Inde etiam oritur concordia ad dissidentes sententias, de quibus sup. n. 57. & 59. nam utraque vera est, siquidem fructus percepti illicd sunt percipientis venditoris, sed ad emptorem pertinent, cum eos exigere valeat; nam qui actionem habet ad rem vindicandam, ipsam habere intelligitur, l. Qui actionem 15. de reg. jur.

75 Quibus perpensis admittendum non est quod scribit Petr. Barbosa sup. num. 20. ac transcripsit Hermol. num. 14. nempe fructus emptori acquiri revocabiliter, ita ut si pretium non solverit, revertantur ad venditorem: etenim absurdum est dicere quod fructus fiant emptoris antequam dominium fundi nanciscatur, an plus juris in illis habere, quam in isto, qui ad eum non pertinet jure domini, nisi pretio soluto, aut satisfactione præstita, seu habita fide de pretio, tradatur, §. Vendita, Inst. de rer. divis. l. Quod vendidi 19. de contr. empti. l. 46. tit. 28. part. 3. l. 43. tit. 13. p. 5.

76 Sed etsi vera habeatur Castrensis opinio, effectu tamen carere videtur; nam si emptor gerit ad fructus, venditor excipiendo postulat usuras pretii, quæ æquivalent illorum æstimationi, atque ita inutilis erit actio, imò dolosè versaretur emptor petens quod litatum est restitutus, l. In condemnatione 134. §. fin. de reg. jur. quæ D. Covar. admonuit sup. num. 7. & prænotavi num. 55. Dicendum tamen est, quod si ad Jus Civile respiciatur, hoc non est ita, quoniam usuræ pretii non coæquabantur fructibus, ut Jure Canonico; ideo poterat esse plus in fructibus, quam in usuris, & hujus excessus utilitatem perciperet emptor, quod animadverti num. 56. Ad hæc si fructus extarent, etiam Jure Pontificio libiter ageret emptor, ut soluta æstimatione sibi restituerentur, etiam invito venditore: quod utile, ac pretio æstimabile censetur.

Verf. Decimoquinto ex prænotatis.

77 Emptor qui partem pretii solvit, pro rata fructus rei venditæ, & per venditorem retentæ consequitur. Marefcot. variat. lib. 2. cap. 112. num. 56. Leotard. de usur. quæst. 27. num. 55. Aug. Barbosa collect. d. l. Curabit, num. 20. Roderic. lib. 3. quæst. 7. ex num. 106. Surd. cons. 101. n. 7. & 26. Magon. Lucensi decis. 17. num. 31. & 34. Hermol. in l. 28. gloss. 2. num. 41. & 42. tit. 5. p. 5. Petr. Barbosa in l. De divisione, n. 72. solut. matrim. Ant. Gabr. commun. lib. 3. tit. de empti. concl. 3. Trentacinq. variat. lib. 1. tit. de usur. resol. 2. verf. Secunda conclusio. Et pro portione fructuum, seu partis pretii licebit emptori de certa quantitate pacisci quotannis solvenda Leotard. n. 57.

78 Ut autem eos fructus emptor cum effectu percipiat integrum debet exsolvere pretium tuncque præteriti temporis quantitatem respondentem pretii parti exiget, nec ante agere permittitur. Aug. Barbosa sup. Leotard. n. 56. Hermol. n. 44.

Clari

79 Claritatis gratiâ oportet observare quod D. Covar. hic supponit, esse effectum solutionis partis pretii fructuum acquisitionem, ita ut si non solveretur, omnes fructus cederent venditori, ad quem spectare ipse prædocuit sup. num. 7. Sed qui sentiunt, fructus ad emptorem pertinere quocumque pretium integrè numeraverit, hoc solum tribuunt partis solutioni, quod venditor pro rata usuras petere nequit, Hermol. cum aliis num. 41. Caldas de empti. cap. 23. num. 26. Aug. Barbosa ubi proximè. Est cavendum à Petro Barbosa sup. qui tenet fructus pro rata pretii soluti statim emptori tradendos: quod negat communis, ut prænotavimus, quia venditor jure pignoris retinet fructus sicut rem ipsam usque ad integram pretii satisfactionem, ut ait Leotardus.

80 Rursus si venditor partem rei venditæ ante acceptam aliquam pretii quantitatem tradat, pro portione usuras, seu æstimationem fructuum repetet. Pacific. de Salvia. inerd. inspect. 5. cap. univ. ex n. 171. Roderic. d. quæst. 7. à n. 105. Aug. Barbosa sup. Sud. n. 23. Hermol. num. 43. Et venditor quidem illicd potest exigere, quod in emptore diversum: quod discrimen observant Aug. Barbosa ibidem, Hermol. num. 44. ac prænotavi num. 78.

Verf. Decimosexto.

81 Procurator si emerit nomine domini, & suâ pecuniâ fundum, si quos fructus perceperit, aut in sortem computare, aut domino reddere tenetur, exclusâ æquitate legis Curabit, Hermol. in l. 48. gloss. 5. num. 15. tit. 5. p. 5. Leotard. q. 33. n. 24. Caldas sup. cap. 7. ex num. 26. ex qua constitutione usuræ, quas exigere licet, sunt compensativæ. Procurator quidem nullo in damno versatur, nisi quod pecuniâ creditâ caret, & actione mandati valet recuperare illam: carentia autem pecuniæ mutuatæ pretio æstimari absque labe usuræ lucrativæ non potest. Nec refert quod dominus pecuniam pretii retineat, & fructus lucretur; nam idem contingeret, si pecuniâ mutuatâ, ipse fundum emeret, nec ex hoc posset creditor ad usuras agere. Tamen adversus D. Covar. sentiunt Joan. Lup. comment. de usur. §. 1. q. 7. n. 151. Roderic. de ann. reddit. lib. 3. q. 11. n. 77.

82 Sed si quid damni senserit procurator ex fundi emptione, ex fructibus debet refarciri, ne & officium suum illi damnosum sit, & dominus cum aliena locupletetur jactura: quod verum est tamen si mora domini nulla intercedat, & ita contra D. Covar. tenet Leotardus, qui latè ac rectè prosequitur ex n. 25.

Ad Num. 8.

83 Si quis promiserit rem fructiferam vendere, & ante celebratum contractum acceperit pretium, ad usuras compensatorias ex l. Curabit, tenebitur, & si ex parte solutio fiat, pro rata fructuum æstimationem præstabit. Card. Tusch. lit. V. concl. 43. n. 3. Ant. Gab. comm. lib. 3. tit. de empti. concl. 3. num. 3. Aug. Barbosa collect. d. l. Curabit, num. 5. Joan. Lup. comment. de usur. §. 1. quæst. 7. n. 157. Hermol. in l. 10. gloss. 1. num. 9. tit. 5. p. 5. Mexia ad l. Tolet. part. 2. fundam. 2. n. 31. latè Roderic. sup. quæst. 7. ex num. 111. Comitol. Respons. Moral. lib. 3. quæst. 18. Trentacinq. sup. verf. Tertia conclusio. Quod ampliatur ut possit emptorius, qui pretium tradidit, de certa quantitate D. de Farja Novæ Addit. ad Covar.

quotannis solvenda pacisci, ex Trentacinq. variat. lib. 1. tit. de usur. resol. 2. verf. Septimus casus, ubi de venditore rem tradente.

84 Contra communem tenent aliqui recens per Aug. Barbosa, num. 6. & Petr. Barbosa, in l. Si ante, ff. solut. matrim. quos ipse sequitur, ea ductus ratione, quod cum venditio perfecta non sit, venditor rem tradere non tenetur. Sed hoc fundamentum leve est, ac rejiciendum ex eo quod decisio dictæ legis Curabit, non innititur morâ contractantis. Hermol. in l. 28. gloss. 2. num. 20. tit. 5. p. 5. Leotard. de usur. quæst. 27. num. 23. ideo pluribus in casibus locum habet, etiam si venditor, aut emptor ad traditionem non teneatur. Primus habetur sup. num. 52. Secundus cum pretium in tertii arbitrium confertur ante declarationem. Leotard. num. 25. Tertius in emptione facta ad mensuram, quandiu non adhibetur mensio. Leotard. num. 26. Quartus si conditionaliter prædium venditur, pendente conditione. Aliis laudatis idem Leotard. n. 27.

Ibi: Nam & venditorem posse.

85 Quos effectus pactum de vendendo producat, tradidere Card. Tusch. d. conclus. 43. Hermol. plurimos recensens, in d. l. 10. ex n. 4. & de Jure nostro Regio actionem oriri, probat num. 10. per l. 2. tit. 16. lib. 5. Recop. quod similiter Jure Pontificio receptum testatur Matienzi. in d. l. 2. gloss. 1. num. 5. Azeved. ibidem, num. 1. & secundum hæc jura procedit, quod D. Covar. sentit, scilicet ex pactone de vendendo agere posse venditorem ad pretium, cum & emptor similiter emere promitteret pro constituto pretio. Adde Castill. contr. overf. lib. 2. cap. 3. num. 17. 18. & lib. 4. cap. 69. num. 48.

Verf. Decimo octavo, huic proxime.

86 Si convenerit de venditione rei frugiferæ, præstito constituto, & hoc non recepto, dominus illam tradiderit, agere poterit ex l. Curabit, ad usuras, seu fructuum æstimationem. Ita tenet, & ampliatur Trentacinq. loc. citat. ut liceat de certa quantitate annuatim solvenda pacisci, & huic conclusioni conveniunt quæcumque in proxima præcedenti præmissimus ob correlativorum naturam, in quibus eadem ratio militat, & disciplina, l. 1. C. de cupress. lib. 11.

Verf. Quid enim obsecro.

87 Hanc rationem impugnat Petr. Barbosa n. 48. Imò adhuc impleto utrimque contractu, quæstionis est, an pactum de vendendo transeat in emptionem, ut videre est apud Hermol. d. gloss. 1. num. 9. Verùm quicquid de ea controversia sit, ad rem de qua agimus nihil referre videtur, an censeatur venditio contracta, necne; quia æquitas dictæ legis Curabit, etiam habet locum in quavis conventionione reciproca, ubi eadem ratio servandæ æqualitatis reperitur, licet contractus deficiat, prout in venditione conditionalis contingit; nam etiam non impleta conditione, ac evanescente contractu, competit ei qui rem tradidit pretio non numerato, auxilium præstare Constitutionis. Leotard. d. quæst. 27. n. 27. quæ non restringitur ad contractus, cum & in judiciis observetur, sicut prænotatur sup. n. 5.

G Verf.